

man regner efter Jordebog af 1696, sættes i Penge efter Kapitelstaksterne for Aaret 1902, hvilket vil andrage saadan noget som 94,000 Kr., og at $\frac{1}{3}$ af denne Sum, altsaa 31,330 Kr., afskrives straks, hvorefter de $\frac{2}{3}$, altsaa 62,660 Kr., indbetales i Statskassen, men kapitaliseres med 25 og regnes med en Rente af 4 pCt. og en Amortisation af $\frac{1}{2}$ pCt., altsaa $4\frac{1}{2}$ pCt., hvilket Beløb bliver 70,498 Kr. Heraf bliver altsaa 7,840 Kr. at henlægge til Amortisation, og derved vil hele denne Kapital være amortiseret paa $55\frac{1}{2}$ Aar. Af disse 31,330 Kr., der afskrives, gaar altsaa de 7,840 Kr. til Amortisation, saaledes at den Lettelse eller Eftergivelse, der kommer for de Ejere af Gaarde og Huse paa Bornholm, der svare Landgilde, bliver, naar vi regne Amortisationen med, der paalægges dem i $55\frac{1}{2}$ Aar, straks 23,490 Kr. Hartkornet paa Bornholm udgør i alt 8,779 Tdr. bornholmsk Hartkorn, der svarer til 6,048 Tdr. almindeligt; men deraf have Købstæderne de 454 Tdr. Der bliver altsaa 8,325 Tdr. til Rest. Af disse henhøre de $628\frac{1}{2}$ Td. under Ejendomme, hvorpaa der er Arvefæste, og som svare Arvefæsteafgift, men ikke Landgilde. De gaa altsaa fra. Dernæst er der 103 Gaarde, paa hvilke Landgilden, den saakaldte Proprietærskyld, ejes af Ejeren selv eller er kommen i privat Eje ifølge Adkomst ved Skøder, der kunne gaa i Handelen Mand og Mand imellem. Deres Hartkorn udgør, saa vidt jeg kan skønne, gennemsnitlig $7\frac{1}{2}$ Td. pr. Gaard, hvilket i alt bliver 772 Tdr. Lad mig afrunde dette Tal opad til ca. 800 Tdr. Hartkorn. I alt ville altsaa ca. 1,400 Tdr. gaa fra. Til Rest bliver 6,925 Tdr., som jeg vil afrunde til ca. 7,000 Tdr. bornholmsk Hartkorn, der svare denne Landgilde, og som dette Lovforslag om Eftergivelse vil komme til gode. Af de 94,000 Kr., der i alt svares af disse ca. 7,000 Tdr. Hartkorn, ville altsaa 23,490 Kr. eller 3 Kr. 40 Øre pr. Td. bornholmsk Hartkorn, blive eftergivne, og hvis man regner de 7,840 Kr. til Amortisation med, vil Eftergivelsen altsaa blive noget som 4 Kr. 50 Øre pr. Td. Hartkorn.

Til Amtsrepartitionsfonden gaar der fra Statskassen Halvdelen af Resten af Beløbet 70,498 Kr., altsaa et Beløb af 35,249 Kr., men heraf skal henlægges til Amortisation 3,920 Kr. aarlig, saaledes at Amtsrepartitionsfonden efter $55\frac{1}{2}$ Aars Forløb kan eje en saa stor Kapital, at 4 pCt. Rente af denne kan give samme Indtægt. Resten, 31,329 Kr., gaar altsaa ind i Amtsrepartitionsfonden. Deraf tage de bornholmske Købstæder om-

trent $\frac{1}{4}$, idet Forholdet paa Bornholm er det, at baade Landkommuner og Købstadkommuner ere i Amtskommunen, og med Hensyn til Skattepaalæg eller de Indtægter, Amtsrepartitionsfonden har i Form af Skatter, er det saaledes, at Købstæderne bidrage med $\frac{1}{3}$ af Fællesudgifterne, $\frac{1}{10}$ af Befordringsudgifterne til Retsbetjente og lignende og Udgiften til Vejvæsenet i Forhold til Hartkornet, en Udgift, der i de senere Aar har været c. 40,000 Kr. til Amtslandevejene, og da Købstæderne kun have omkring $\frac{1}{20}$ af det samlede Hartkorn, faa de kun et ringe Beløb af disse 40,000 Kr. at betale. Saa tilskyde Købstæderne 2,500 Kr. aarligt efter Folketallet, og disse Poster udgøre netop i alt gennemsnitlig $\frac{1}{4}$ af Købstædernes Tilskud til Amtsrepartitionsfonden. Efter Regnskabet af 1900—01 bidrog saa Købstæderne c. 29,000 Kr. af i alt 117,000 Kr., altsaa knapt $\frac{1}{4}$, men deraf følger altsaa, at naar disse godt 31,000 Kr. henlægges til Amtsrepartitionsfonden, gaar c. $\frac{1}{4}$ eller henved 8000 Kr. til Købstæderne. Det finder jeg for øvrigt er meget rigtigt, thi naar man ser paa Bornholm som Helhed, har Øen haft sine Skatteprivilegier, og det er navnlig Købstæderne, der i de senere Aar, i alt Fald i det sidste Aarhundrede, have nydt godt af disse, fordi Bygningsafgiften paa Bornholm efter en Forordning af 1802 kun opkræves med Halvdelen. Ligeledes opkræves Ligningskatten kun med $\frac{1}{3}$ efter Folketallet, men med fuldt Beløb efter Bygningsassurance-summen, der gennemsnitlig ogsaa bliver Halvdelen. Derved have vore Købstæder haft en Skattebesparelse af Halvdelen, og naar de have ydet henimod 30,000 Kr. i Statsskatter, have de altsaa sparet lige saa meget. For Landets Vedkommende have vore Skatteprivilegier i Grunden i de senere Aar næsten været udnævned, idet vi svare over godt 83,000 Pund Smør i Landgilde til Staten efter Kapitelstaksten, som i de senere Aar har været 91 à 92 Øre, medens Kapitelstaksten, naar man gaar tilbage til de gamle Tider, ikke var mere end 3 Skilling i 1636, og selv fra 1684 plejede Smørret at staa i 4— $4\frac{1}{2}$ Skilling. Senere gik det op til 12 Skilling i Aaret 1800, og først 50 Øre i Tresserne. Derved lagde man indirekte et meget stort Paalæg paa Landejendommene.

Men for at gaa tilbage til det foreliggende Forslag, gaar det ud paa, at en Trediedel gaar over til Amtsrepartitionsfonden. Der sker herved en Udligning, som jeg sagde, saaledes at Købstæderne, der hidtil have været de egentlig privilegerede med Hen-